

Кыргыз Республикасынын Билим берүү
жана илим министрлигинин
2019-жылдын 22 - мартындагы
№ 304/1 буйругуна тиркеме

**Кыргыз Республикасынын бардык типтеги жана менчик түрүндөгү
жалпы билим берүү уюмдарында негизги жалпы жана жалпы орто
билим берүүнүн билим берүү программалары боюнча жыйынтыктоочу
мамлекеттик аттестациясын өткөрүү жөнүндө
ЖОБО**

- I. Жалпы жоболор.
- II. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын жумушчу органдарынын функциялары.
- III. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын катышуучулары.
Окуучуларга кирүү укугун берүүнүн тартиби.
- IV. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны өткөрүү мөөнөтү жана узактыгы.
- V. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны өткөрүү.
- VI. Мүмкүнчүлүгү чектелген окуучулар үчүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны өткөрүүнүн тартиби.
- VII. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын сынак иштерин текшерүүнүн тартиби жана аларды баалоо.
- VIII. Апелляцияларды кабыл алуу жана карап чыгуу.
- IX. Окуучуларды бүтүрүп чыгаруунун тартиби. Билими тууралуу мамлекеттик үлгүдөгү документти жол-жоболоштуруу жана тапшыруу.
- X. Бүтүрүүчүлөрдү сыйлоо.
- XI. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны каржылоо.

I. Жалпы Жоболор

1. Кыргыз Республикасынын бардык типтеги жана менчик түрүндөгү жалпы билим берүү уюмдарында негизги жалпы жана жалпы орто билим берүүнүн билим берүү программалары боюнча жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны (текстте мындан ары – ЖМА) өткөрүү жөнүндө Жобо аттестацияны өткөрүүнүн түрүн, катышуучуларын, мөөнөтүн жана узактыгын, сынак иштерин текшерүүнүн жана аларды баалоонун тартибин, арыздарды (апелляцияларды) берүү жана карап чыгуу, аттестациянын жыйынтыктарын өзгөртүү жана (же) жокко чыгаруунун тартибин аныктайт.
2. ЖМА Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын талаптарына шайкеш келген негизги жалпы жана жалпы орто билим берүүнүн билим берүү программалары боюнча мамлекеттик аккредитациядан өткөн Кыргыз

Республикасынын бардык типтеги жана менчик түрүндөгү жалпы билим берүү уюмдарында (мектептер, мектеп-гимназиялар, мектеп-комплексдер, мектеп-лицейлер, кесиптик-техникалык лицейлер, сырттан (кечки-нөөмөттүк) окуу түрүндөгү мектептер (класстар), атайын окутуу-тарбиялоо мекемелери, дарылоо-алдын-алуу санаториялары, тарбиялоонун өзгөчө шарттарына муктаж болгон балдар жана өспүрүмдөр үчүн атайын жалпы билим берүү мектептеринде, жеке менчик жалпы билим берүү уюмдарында жана башкаларда (текстте мындан ары – БУ) негизги жалпы жана жалпы орто билим берүү программаларын өздөштүргөн окуучулар үчүн өткөрүлөт.

ЖМА негизги мамлекеттик сынак катары жазуу жана оозеки экзамен түрүндө өткөрүлөт (сынак материалдары тапшырмалар менен берилүүчү тексттер жана башка көзөмөлдөөчү - өлчөөчү материалдар түрүндө берилет (текстте мындан ары – КӨМдөр).

3. ЖМАнын максаттары төмөнкүлөр болуп эсептелет:

- Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө» жана «Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тили жөнүндө» мыйзамдарынын аткарылышына көзөмөл кылуу;

- окуучулардын негизги жалпы жана жалпы орто билим берүүнүн билим берүү программаларын өздөштүрүүсүнүн натыйжаларынын Кыргыз Республикасынын мамлекеттик билим берүү стандарттарынын талаптарына дал келүүсүн аныктоо;

- билим берүүнү башкаруу системасына өзгөртүүлөрдү киргизүү үчүн мектеп ичинде мониторинг жана талдоо жүргүзүүнү ишке ашыруу.

4. ЖМА мектептин предметтик комиссиялары тарабынан жүргүзүлөт (текстте мындан ары – ПК).

5. ЖМА окутулуп жаткан тилде, базистик окуу планына ылайык белгиленген тартипте өткөрүлөт.

II. Жумушчу органдарынын кызматтык милдеттери

6. ЖМАнын жумушчу органдары болуп Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги (текстте мындан ары – министрлик), Билим берүүнүн сапатын баалоо жана маалымат технологиялар Улуттук борбору (текстте мындан ары – ББСБЖМТУБ), Кыргыз билим берүү академиясы (текстте мындан ары – КБА), билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары (текстте мындан ары – БМБО), жалпы билим берүү уюмдары (текстте мындан ары – ЖБУ), предметтик комиссиялар (текстте мындан ары – ПК) жана талаш-тартыш маселелерди чечүү комиссиясы (текстте мындан ары – ТК) эсептелет.

7. Министрлик ЖМАнын формаларын жана түрлөрүн, аны өткөрүү жана сынак материалдарын колдонуу жана сактоо тартиптерин аныктайт.

8. Министрлик төмөнкү функцияларды аткарат:

- ЖМАны өткөрүү үчүн КӨМдөрдү иштеп чыгуу боюнча ББСБЖМТУБнун жана КБАнын ишин, ЖМАны өткөрүүнүн тартибин жана окуучулардын сынак иштерин баалоо критерийлерин жөнгө салат;

- БМБОНун жардамы менен жалпы билим берүү уюмдарын КӨМдөр менен камсыздайт;

- ушул Жобонун белгиленген тартибинде ЖМАны өткөрүүнү камсыздоо боюнча мамлекеттик аккредитациядан өткөн жана негизги жалпы жана (же) жалпы орто билим берүүнүн билим берүү программаларын ишке ашырышкан БМБОНун жана бардык типтеги жана менчик формадагы жалпы билим берүү уюмдарынын иштерин жөнгө салат жана көзөмөлдөйт;

- БМБО жалпы билим берүү уюму менен биргеликте массалык маалымат каражаттары менен өз ара аракеттенүүнү, “ыкчам байланыш” телефондорунун ишин жана атайын сайттарда же интернет булактарындагы расмий сайттарда атайын бөлүктү жүргүзүүнү уюштурат.

9. ББСБЖМТУБ жана КБА сынак материалдарын, предметтик сынактарды өткөрүүнүн процедуралары боюнча нускамалык каттарды жана ЖМАнын жыйынтыктарын баалоо критерийлерин иштеп чыгууну камсыздайт.

10. ЖМАны өткөрүүдө БМБО жалпы билим берүү уюмунда белгиленген тартиптин сакталышын камсыздайт, анын ичинде:

- ЖМАны ушул Жобонун талаптарына ылайык өткөрүүнү;

- ЖМАны өткөрүү үчүн керектүү сынактык материалдардын топтому менен камсыз кылууну;

- ЖМАга даярдыктын жана аны өткөрүүнүн жүрүшүнө көзөмөл жүргүзүүнү;

- сынактык материалдарды сактоодо, пайдаланууда жана өткөрүп берүүдө маалыматтык коопсуздукту камсыз кылууну жана алар жеткиликтүү болгон адамдарды дайындоону;

- окуучуларга жана алардын ата-энелерине (мыйзамдуу өкүлдөрүнө) ЖМА боюнча ЖБУ аркылуу маалымат берүүнү;

- ЖМАны өткөрүүдө белгиленген тартипти сактоо маселелери боюнча коомдук байкоочулар менен өз ара аракеттешүүнү ишке ашырууну;

- ЖМАны өткөрүүдө белгиленген тартиптин бузулушу боюнча текшерүүлөрдү жүргүзүүнү уюштурууну;

- ЖМАнын жыйынтыктарын карап чыгууну;

- ПКнын ишмердүүлүгүн жөнгө салууну;

- ТКны түзүүнү жана анын ишмердүүлүгүн жөнгө салууну;

- өзгөчө учурларда ЖМАнын жыйынтыктарын бекитүү, өзгөртүү же жокко чыгаруу жөнүндө чечим кабыл алууну камсыздайт.

11. Жалпы билим берүү уюму ЖМАны өткөрүү үчүн ушул Жобонун 2-пунктуна ылайык төмөнкү милдеттерди аткарат:

- белгиленген окуу дисциплиналары боюнча ПКнын курамын түзөт жана анын ишмердүүлүгүн жөнгө салат. ПКнын курамына төмөнкү талаптарга жооп берген педагогдор кирет: жогорку педагогикалык билимге ээ; квалификациялык маалымдамаларда жана (же) кесиптик стандарттарда көрсөтүлгөн квалификациялык талаптарга дал келген; билим берүү ишмердүүлүгүн жүргүзгөн жана негизги жалпы жана (же) жалпы орто билим берүүнүн билим берүү программаларын ишке ашырган уюмдарда иш тажрыйбасы бар болгон;

- негизги жалпы жана жалпы орто билим берүүнүн негизги жалпы билим берүү программаларын өздөштүргөн IX жана XI класстардын окуучуларынын тизмесин карайт жана бекитүүгө сунуштайт;

- ден соолугуна байланыштуу ЖМАны тапшыруудан бошотулган окуучулардын тийиштүү документтерин карап чыгат жана аларды БМБОго жиберет;
- окуучуларга жана алардын ата-энелерине (мыйзамдуу өкүлдөрүнө) ЖМАны өткөрүү мөөнөттөрү тууралуу өз убагында, анын башталышына чейин эки жума мурда билдирүүнү уюштурат;
- Жалпы билим берүү уюмунда ЖМАны өткөрүүгө даярдык жөнүндө БМБОго сынактардын башталышына бир жума калган мөөнөттө маалымат берет;
- Жалпы билим берүү уюмунда окуучулар жана алардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) үчүн «ЖМАга даярданабыз» аталышындагы маалымат тактасына, маалыматты сайтка жайгаштырууну камсыз кылат;
- белгиленген мөөнөттөргө тестирлөө өткөрүү жайын даярдоону (санитардык-гигиеналык шарттарды, коомдук тартиптин сакталышын, педагогдордун жана медициналык кызматкерлердин арасынан нөөмөтчүлөрдү) камсыз кылат;
- бүтүрүүчүлөрдү ЖМАнын жыйынтыктары менен тааныштырууга жооптуу болот.

12. Предметтик комиссиянын курамы педагогикалык кеңештин сунуштамасына ылайык аныкталат жана ЖБУнун буйругу менен бекитилет.

Тийиштүү окуу дисциплинасы боюнча ПКнын төрагасы болуп жалпы билим берүү уюмунун директору, окуу-тарбия иштери боюнча директордун орун басары же директордун көрсөтүмү боюнча мектептин мугалимдеринин методикалык бирикмесинин жетекчиси дайындалат.

Тийиштүү окуу сабагы боюнча ПКнын төрагасы жалпы жетекчиликти жүргүзөт жана ишмердүүлүктү жөнгө салат.

ЖМА өткөрүлүп жаткан сабак боюнча IX жана (же) XI класста сабак окуткан мугалим ПКнын төрагасы болуп дайындалбайт.

ПКнын курамы 3төн кем эмес жана 5тен көп эмес адамдан турат, анын ичинде комиссиянын төрагасы, сынак алуучу (ошол окуу дисциплинасын окутуучу мугалим жана ассистент (ассистенттер) болот.

13. ПК жалпы билим берүү уюмунда тийиштүү окуу предметтери боюнча ЖМАны өткөрүү учурунда:

- белгиленген тартипте окуучулардын сынактык иштерин өткөрүүнү жана баалоону жүргүзөт;
- сынактардын жыйынтыктары боюнча протоколдорду түзөт;
- ушул Жобого ылайык окуучуларды ЖМАнын жыйынтыктары менен тааныштырууну камсыз кылат.

14. Жалпы билим берүү уюмдары ЖМАга көмөк көрсөтүү максатында окуучулардын жана алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) кол тамгасын койдуруп алуу менен, аларга төмөнкүлөр тууралуу маалымат берет:

- ЖМАны өткөрүү мөөнөттөрү, формасы жана тартиби жөнүндө;
- сынактан четтетүүнүн, ЖМАнын жыйынтыктарын өзгөртүүнүн же жокко чыгаруунун себептери тууралуу;
- ЖМАнын жыйынтыктары менен таанышуу мөөнөтү жана орду тууралуу;
- ЖМАны өткөрүүнүн белгиленген тартибинин бузулушу жөнүндө жана (же) коюлган баалар менен макул эместиги тууралуу арыздарды апелляцияга берүү тартиби жөнүндө.

15. Көз карандысыз коомдук байкоочулар ЖМАны өткөрүүнүн тартибинин сакталышын камсыз кылуу максатында төмөнкү укуктарга ээ:

- ЖМАны өткөрүүнүн тартибин жөнгө салган документтер менен таанышууга;
- ЖМАны өткөрүүнүн жана сынакты өткөрүүнүн тартиби жөнүндө нускама берүүнүн жүрүшүнө тышкы байкоону жүргүзүүгө;
- сынак өткөрүлгөн күнү жанында паспорту жана коомдук байкоочунун күбөлүгү менен ЖМАны өткөрүүчү жайда болууга.

Коомдук байкоочуларга төмөнкүлөргө тыюу салынат:

- ЖМАны даярдоонун жана өткөрүүнүн жүрүшүнө кийлигишүүгө;
- сынак башталгандан кийин дарсканага кирүүгө же чыгууга;
- сынак учурунда ЖМАнын катышуучулары менен баарлашууга;
- дарсканаларда уюлдук телефондорду, сүрөттөрдү жана видеоаппараттарды, компьютерлерди колдонууга;
- ПКнын ишине кийлигишүүгө.

16. Коомдук байкоочуларды каттоо тартиби билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары тарабынан жүргүзүлөт. Каттоодон өтүү үчүн билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органына белгиленген тартипте арыз жазуу жана төмөнкү документтерди тапшыруу керек: 3 x 4 см өлчөмүндөгү эки сүрөт, арыз берүүчүнүн оң сапаттарын мүнөздөгөн эки сунуштама, ошондой эле билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органынын жетекчилиги менен аңгемелешүүдөн өтүү керек.

17. Окуучулардын коопсуздугун камсыз кылуу максатында билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органы күбөлүк берүүдөн баш тартууга жана бул тууралуу арыз берүүчүгө ЖМАнын башталышына эки күн калган убакытка чейин билдирүүгө укуктуу.

18. Коомдук байкоочу ЖМАны өткөрүүнүн тартибинин бузулушу боюнча апелляцияларды караган талаш-тартыш маселелерди чечүү комиссиясынын (ТК) курамына киргизилбейт.

19. Бир жалпы билим берүү уюмунда коомдук байкоочулардын саны 3 адамдан көп болбошу керек.

16. Министрликтин, билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдарынын жана жалпы билим берүү уюмдарынын кызматкерлери коомдук байкоочулар боло алышпайт.

III. ЖМАнын катышуучулары. Окуучуларга кирүү укугун берүүнүн тартиби

21. ЖМАнын катышуучулары болуп, ушул Жобонун 2-пунктунда каралган Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүү уюмдарынын IX жана XI класстарынын окуучулары саналат.

22. ЖМАга IX жана (же) XI класстарынын окуучулары киргизилет:

- академиялык карыздары жок жана окуу планын толук көлөмдө аткаргандар (IX жана (же) XI класстары үчүн бардык окуу сабактары боюнча жылдык баалары «канааттандырырлык» баадан төмөн эмес болгондор);

- белгиленген окуу планынын ЖМА өткөрүлүп жаткан бир окуу дисциплинасы боюнча жылдык «канааттандырарлык эмес» баага ээ болгондор (ошол сабак боюнча ЖМАга окуучулар педагогикалык кеңештин сунуштамасына жана жалпы билим берүү уюмунун буйругуна ылайык киргизилиши мүмкүн);

- белгиленген окуу планынын ЖМАны өткөрүү каралбаган бир окуу дисциплинасы боюнча жылдык «канааттандырарлык эмес» баага ээ болгондор (окуучулар ошол сабак боюнча тандоо сабагы катары сөзсүз түрдө аттестациядан өтүшөт).

23. Үстүбүздөгү окуу жылында мектеп окуучуларынын республикалык же эл аралык олимпиадаларынын корутунду этабында байгелүү орундарга ээ болгон окуучулар (жеңүүчүлөр) (билим берүүнүн ыйгарым укуктуу органынын белгиленген дипломунун жана (же) эл аралык олимпиаданын Уюштуруу комитетинин сертификатына ээ болгондор) тийиштүү окуу предмети боюнча ЖМАны тапшыруудан бошотулат.

24. IX жана (же) XI класстарынын окуучулары, анын ичинде чет элдик жарандар, жарандыгы жок адамдар, качкындар жана бир жерден экинчи жерге көчүүгө мажбур болгондор, ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген окуучулар, негизги жалпы же жалпы орто билим берүүнүн билим берүү программаларын күндүзгү, күндүзгү-сырттан же сырттан, үйдө же экстернат түрүндө өздөштүргөн, үстүбүздөгү окуу жылында ЖМАны тапшырууга ушул Жобонун 22-пунктунда белгиленген тартибинде киргизилет.

25. Эки же андан көп окуу дисциплинасы боюнча жылдык «канааттандырарлык эмес» баага ээ болгон IX жана (же) XI класстарынын окуучулары педагогикалык кеңештин сунуштамасына жана жалпы билим берүү уюмунун буйругуна ылайык ЖМАны тапшырууга киргизилбейт.

26. Негизги жалпы жана (же) жалпы орто билим берүүнүн билим берүү программаларын үйдө же өз алдынча окуу түрүндө өздөштүргөн, же мамлекеттик аккредитациядан өтпөгөн негизги жалпы жана (же) жалпы орто билим берүү программалары боюнча окутулган окуучуларга ушул Жобонун 2-пунктунун талаптарына ылайык мамлекеттик аккредитациядан өткөн негизги жалпы жана (же) жалпы орто билим берүү программалары боюнча билим берүү ишмердүүлүгүн жүргүзгөн жалпы билим берүү уюмунда ЖМАны тапшырууга укук берилет.

27. Ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген окуучулар дарылоо мекемесине караштуу дарыгердик-кеңеш берүү комиссиянын (ДКК) же ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген балдар үчүн психологиялык-медициналык-педагогикалык кеңеш берүүнүн (ПМПК) корутундусун көрсөтүп арыз бергенде, ар бир айрым учурда тийиштүү билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органынын уруксаты болгондо гана бошотулат.

IV. ЖМАны өткөрүү мөөнөтү жана узактыгы

28. ЖМАны өткөрүү мөөнөтү министрлик тарабынан бирдиктүү тартипте аныкталат.

29. Окуучулардын ыктыярдуу республикалык тестирилөөгө катышуусунда окуучулардын арызы боюнча жалпы билим берүү уюмдарынын педагогикалык кеңештери негизги (апрель - май, кошумча - июнь) тестирилөөнүн жыйынтыктарын (9, 11-класстар) тийиштүү сабактар боюнча (оозеки сынактардын) сынактык баалар катары эсептеп коюуга укугу бар.

30. Тийиштүү окуу сабактары боюнча ЖМАны кайталап тапшырууга укук берилген окуучулар үчүн, кошумча, бирок ЖМА аяктагандан кийин бир жумадан кеч эмес мөөнөт аныкталат.

Кайталануучу сынактарды өткөрүү формалары ушул Жобонун 38-пунктуна ылайык аныкталат.

31. Ушул Жобонун 39-пунктуна ылайык аныкталган мөөнөттөрдө негиздүү себептер менен ЖМАны тапшырууга мүмкүнчүлүгү болбогон окуучулар үчүн милдеттүү окуу сабактары жана тандоо сабактары боюнча ЖМАнын мөөнөтүнөн мурда, бирок 15-апрелден эрте эмес мөөнөттө ушул Жобо менен белгиленген түрдө өткөрүлөт. Мөөнөтүнөн мурда ЖМА өткөрүлгөн учурда мурунку окуу жылынын сынак тапшырмаларынын, темаларынын «запастык» варианттары колдонулат.

32. Кылмыш-жаза аткаруу системасынын түзөтүү мекемелерине тиешелүү жалпы билим берүү уюмдарында окугандар үчүн жаза тартуу мөөнөтүнөн ЖМА башталганга чейин бир ай мурда бошотулган учурда, ЖМАнын мөөнөтүнөн мурда, билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органы тарабынан аныкталган, мындай түзөтүү мекемелеринин уюмдаштыруучулары менен макулдашылган мөөнөттөрдө, бирок үстүбүздөгү жылдын 20-апрелине чейин өткөрүлөт.

33. Ушул Жобонун 28-пунктуна ылайык аныкталган мөөнөттөрдө өткөрүлгөн ЖМА сынактарынын ортосундагы тыныгуулар үч календардык күндөн кем болбошу керек.

34. Сынактардын өткөрүү убактысына даярдык иш-чараларына бөлүнгөн убакыт (окуучуларга нускама берүү, сынак тапшырмалары бар тест топтомдорун ачуу, КӨМдөрдү көчүрүү, сынак иштеринин каттоо бөлүмдөрүн толтуруу, техникалык каражаттардын иштөөсүн текшерүү, тыныгуулар ж.б.) кирбейт.

Сынактын узактыгы 4 саат же андан көп болгон учурда, ПКнын макулдашуусу менен окуучуларга (15-20 мүнөт) танапис берилет.

Ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген окуучуларга, ошондой эле ден соолугунун абалына байланыштуу үйүндө окуган, анын ичинде жалпы билим берүү уюмдарында, узак дарыланууга муктаж болгондор үчүн зарыл болгон дарылоо, реабилитациялык жана ден соолукту жакшыртуучу иш-чаралар өткөрүлүүчү санатордук-курорттук уюмдарда ЖМАнын узактыгы 1,5 саатка узартылышы мүмкүн.

35. Жалпы билим берүү уюмунда ЖМА эртең мененки саат 09:00дө башталат. ЖМА боюнча уюштуруу иш-чаралары сынактын башталышына 1 саат калганга чейин жүргүзүлөт (каттоо, бүтүрүүчүлөрдү отургузуу жана нускама берүү, тест топтомдорун ачуу, көзөмөлдөө өлчөө материалдарын көчүрүү, баш баракты толтуруу ж.б.).

V. ЖМАны өткөрүүнүн тартиби

36. ЖМАнын милдеттүү сабактарынын өткөрүү күнү жана убактысы, ошондой эле окуу дисциплиналарынын тизмеси министрлик тарабынан ушул Жобонун 28-пунктуна ылайык белгиленет.

37. IX класстарынын окуучулары үчүн ЖМА өткөрүүдө төмөнкү 5 окуу дисциплина боюнча, анын ичинде 4 милдеттүү, 1 тандоо боюнча сынактарды тапшыруу каралат:

- математика (алгебра) – комплекстүү жазуу тести;
- окутуу тили (кыргыз, орус, өзбекжанатажик) – дилбаяндын элементтерикамтылган баяндама;

- Кыргызстандын тарыхы – оозеки сынак;

- кыргыз тили (орус, өзбек жана тажик тилдеринде окутулган мектептер үчүн) же орус тили (кыргыз тилинде окутулган мектептер үчүн) – функционалдык грамматиканы жана лексиканы, ошондой эле текстти окуу жана түшүнүү жөндөмүн текшерүүнү камтыган комплекстүү жазуу тести;

- тандоо боюнча сабак (*окуучу төмөнкү дисциплиналардын ичинен тандап алат*: адабият, геометрия, физика, химия, биология, география, чет тил, Базистик окуу планынын алкагында өздөштүрүлүүчү (текстте мындан ары – БОП), Адам жана коом/Экономикага киришүү жана информатика (*ЖБУда мектеп же БОПтун башка компоненттери киргизилген учурда*)).

38. XI класстарынын окуучулары үчүн ЖМА өткөрүүдө төмөнкү 5 окуу дисциплинасы боюнча, анын ичинде 4 милдеттүү, 1 тандоо боюнча сынактарды тапшыруу каралат:

- математика (алгебра жанаталдоонун башталышы) – жазуусынагы;
- окутуу тили (кыргыз, орус, өзбекжанатажик) – эссе;

- Кыргызстандын тарыхы – оозеки сынак;

- кыргыз тили (орус, өзбек жана тажик тилдеринде окутулган мектептер үчүн) же орус тили (кыргыз тилинде окутулган мектептер үчүн) – функционалдык грамматиканы жана лексиканы, текстти окуу жана түшүнүү, ошондой эле угуу жана жазуу жөндөмүн текшерүүнү камтыган комплекстүү жазуу тести;

- тандоо боюнча предмет (*окуучу төмөнкү сабактардын ичинен тандап алат*: геометрия, физика, химия, биология, география, чет тил (*БОПтун алкагында өздөштүрүлүүчү*), Адам жана коом/Экономикага киришүү жана информатика (*ЖБУда мектеп же БОПтун башка компоненттери киргизилген учурда*)).

39. Мектеп-лицей, мектеп-гимназия, окуу-тарбиялоо комплекстеринин жана башка жалпы билим берүү уюмдарынын IX жана (же) XI класстарынын окуучулары базалык көлөмдөгү сабактардан тышкары өтүлгөн темаларды, бөлүмдөрдү эске алуу менен өздөрүнүн жалпы билим берүү уюмдарында жалпы негизде милдеттүү түрдө бир же эки профилдик сабактар боюнча оозеки түрдө ЖМАдан өтүшөт. Тандоо боюнча сынак окуучунун тийиштүү окуу сабагын көрсөтүү менен өз алдынча жазган арызынын негизинде окуу жылынын аягына эки жума калганда аныкталат.

40. Математика боюнча жазуу сынактары БОП тарабынан жалпы билим берүү уюмдары, гимназия, лицей, мектеп-комплекс, математика же гуманитардык

сабактарды тереңдетип окутуучу мектептер үчүн аныкталган окутуу планынын татаалдык деңгээлине ылайык жүргүзүлөт.

41. Окуучулардын ооруп калганына байланыштуу которулган мамлекеттик жазуу иштерин өткөрүү үчүн Билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары ББСБЖМТУБга жана КБАга кошумча сынак материалдарына сурам жиберет. Билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары тарабынан сынак тапшырмаларына тапшырык которулган ЖМАны өткөрүүнүн башталышына чейин бир жума мурда аткарылат.

42. Милдеттүү түрдөгү оозеки сынактар, тандалган предметтер жана профилдик предметтер боюнча билеттер окуучуларга ЖМАны өткөрүү күнүнө чейин эки ай мурда билдирилет.

43. XI класста эссени окутуу тилинде жазуу жана баалоо боюнча нускамалык-усулдук каттар (кыргыз, орус, өзбек жана тажик тилдери «Кут билим» гезитинде жана министрликтин сайтында) ЖМАнын башталышына чейин эки ай мурда жарыяланат.

44. Сынактык материалдар, анын ичинде:

IX класс үчүн

- математика боюнча комплекстик тесттер;
- дил баяндын элементтери камтылган баяндамалар;
- окутуу орус, өзбек жана тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептер үчүн кыргыз тили боюнча комплекстик тесттер, ошондой эле окутуу кыргыз тилинде жүргүзүлгөн мектептер үчүн орус тили боюнча комплекстик тесттер;
- Кыргызстан тарыхы боюнча билеттер;
- тандоо боюнча сабактардын билеттери жана башка материалдар.

XI класс үчүн

- эссе жазуу үчүн тексттер;
- математика (алгебра жана талдоонун башталышы) боюнча жазуу тапшырмаларынын жыйнактары;
- окутуу орус, өзбек жана тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептер үчүн кыргыз тили боюнча комплекстик тесттер, ошондой эле окутуу кыргыз тилинде жүргүзүлгөн мектептер үчүн орус тили боюнча комплекстик тесттер билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдарына жана жалпы билим берүү уюмдарына министрлик тарабынан күбөлөндүрүлүп чапталган конверттерде ЖМА башталганга чейин бир жума мурда жөнөтүлөт;
- Кыргызстан тарыхы боюнча билеттер;
- тандоо боюнча сабактардын билеттери жана башка материалдар.

Кыргызстандын тарыхы жана тандоо боюнча башка сабактардын сынактык билеттери ЖМА башталганга чейин 2 ай мурда даярдалып коюлат.

45. Билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары жана жалпы билим берүү уюмдары сынак башталганга чейин сынактык материалдарды ачкандыгы, тексттерде жана тапшырмаларда камтылган маалыматтын купуялыгын ачыктагандыгы үчүн административдик жоопкерчилик тартат.

46. Тандоо боюнча предметтер жана профилдик предметтер боюнча ЖМАнын тапшырмалары билеттерге тиркемелер менен бирге директордун күйбөй турган сейфинде сакталат.

47. Өзгөчө кырдаалдар коркунучу жаралган учурда билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары министрлик менен макулдашуунун негизинде ЖМАны башка жалпы билим берүү уюмуна же ЖМАны өткөрүүнүн жүгүртмөсүндө каралган башка күнгө которуу жөнүндө чечим кабыл алат.

48. ЖМАны өткөрүү үчүн даярдалган жайлардын (мындан ары текстте - дарсканалардын) саны, жалпы аянты жана абалы сынактарды санитардык-эпидемиологиялык эрежелердин жана ченемдердин талаптарына ылайык келген шарттарда өткөрүүнү камсыз кылышы керек.

Окуучулардын өздүк буюмдары үчүн атайын орун бөлүнөт.

Мамлекеттик жана расмий тилдер боюнча сынак өткөрүлгөн дарсканалар үн жазмаларын кайра уктуруу каражаттары менен чет тилдер боюнча сынак өткөрүлгөн дарсканалар – үн жаздыруу жана үн жазмаларын кайра уктуруу каражаттары менен айрым сабактар боюнча сынак өткөрүлгөн дарсканалар – лабораториялык иштерди аткаруу үчүн жабдуулар менен, информатика боюнча сынак өткөрүлгөн, ошондой эле ушул Жободо аныкталган башка учурлар үчүн дарсканалар - компьютердик техника менен жабдылат.

49. Жабдык түрдөгү атайын окутуу-тарбиялоо мекемелеринде, ошондой эле эркинен ажыратуу түрүндө жаза аткаруу мекемелеринде негизги жалпы билим берүүнүн билим берүү программаларын өздөштүргөн окуучулар үчүн билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары бул мекемелердин жетекчилигинин көмөгү астында ал мекемелерде ЖМА сынактарын кабыл алуунун өзгөчө атайын шарттарын жана ЖМАны өткөрүү убагында коомдук коопсуздукту камсыз кылуу зарылдыгын эске алуу менен уюштурушат.

50. ЖМАны өткөрүү күнү жалпы билим берүү уюмунда төмөнкү адамдар катышат:

- мектептин директору жана ПКнын мүчөлөрү;
- программалык камсыздоо боюнча иштеген, маалыматтык-техникалык жардам көргөзгөн техникалык адис;
- укук тартибин коргоону камсыз кылуучу кызматкерлер;
- медициналык кызматкерлер жана сынактарды өткөрүү учурунда окуучуларга керектүү техникалык жардам көргөзүүчү ассистенттер;
- окуучуларга лабораториялык иштерге нускама берүү жана иштин аткарылышын камсыз кылуу боюнча адис.

51. ПКнын төрагасынын көрсөтмөсү боюнча окуучулар жазуусынак ишинин баш барагын толтурушат. ПК мүчөлөрү жазуу сынак ишинин баш барагы окуучулар тарабынан туура толтурулушун текшерешет. Бардык окуучулар баш баракты туура толтургандан кийин ПКнын төрагасы сынактын башталышын жана аякташын, ошондой эле тыныгуу убактысын жарыялайт, ал убакыттарды доскага (маалымат тактасына) жазат, андан соң окуучулар жазуу түрүндөгү сынак ишин аткарууга киришишет.

Бардык окуучуларга оңдоого мүмкүн боло турган кошумча барактар (черновик) берилет.

Иштерди баалоодо керектүү учурларда ПК ал кошумча барактарды да текшерет. Оңдоого мүмкүн боло турган кошумча барактардагы маалымат туура жооп катары эсептелбейт.

52. Окуучулар ЖМАНЫ өткөрүүнүн белгиленген тартибин сактоого милдеттүү жана ПК мүчөлөрүнүн көрсөтмөлөрүнө баш ийишет, ПК өз кезегинде дарсканада ЖМАНЫ өткөрүүнүн белгиленген тартибинин сакталышын камсыз кылат жана буга көзөмөл жүргүзөт.

ЖМАНЫ өткөрүү учурунда окуучунун иш ордунда сынак материалдарынан сырткары төмөнкүлөр болот:

- көк түстөгү сыясы бар эки (үч) калемсап;
- жөнөкөй калькулятор (математикадан башка сабакта), жөнөкөй калем, өчүргүчтөр;
- дары-дармек (зарыл учурларда);
- атайын техникалык каражаттар (мүмкүнчүлүктөрү чектелген окуучулар үчүн).

Мындан башка буюмдарын окуучулар дарсканада атайын бөлүнгөн жерге калтырышат.

Дарсканадан сыртка чыккан учурда окуучулар сынак материалдарын жана кошумча иштөө барактарын ПКнын мүчөлөрүнө тапшырышат.

53. ЖМАНЫ өткөрүү учурунда жалпы билим берүү уюмунда төмөнкүлөргө тыюу салынат:

- окуучуларга – бири-бири менен сүйлөшүүгө, дарскананын ичинде эркин басып жүрүүгө;
- окуучуларга – жанында байланыш каражаттарын, электрондук-эсептөө техникасын (жөнөкөй калькулятордон башка), сүрөт, үн жана видеоаспаптары, маалымат берүүчү материалдарды, жазма эскерткич-белгилерди, маалыматты сактоо жана берүүнүн башка каражаттарын алып кирүүгө;
- уюштуруучуларга жана (же) ушул Жобонун 69-пунктунда көрсөтүлгөн окуучуларга зарыл болгон техникалык жардам көрсөткөн ассистенттерге, техникалык адистерге – сынак материалдарын кагазга жазылган түрдө, электрондук ташыгычтар менен дарсканадан сыртка алып чыгууга, сынак материалдарын сүрөткө тартып алууга.

Зарыл болгон учурларда окуучуларга дарсканадан чыгууга жана жалпы билим берүү уюмунда басып жүрүүгө уруксат берилет.

Окуучулардын басып жүрүүсүн көзөмөлдөөнү жалпы билим берүү уюмунун буйругу менен бекитилген нөөмөтчү жүргүзөт.

Уюштуруучуларга, мүмкүнчүлүктөрү чектелген окуучуларга зарыл болгон техникалык жардам көрсөтүп жаткан ассистенттерге өзү менен байланыш каражаттарын алып жүрүүгө тыюу салынбайт.

54. ЖМАНЫ өткөрүүнүн белгиленген тартибин бузууга жол берген окуучулар сынакты тапшыруудан четтетилет. Бул үчүн ПК мүчөлөрү сынакты тапшыруудан четтетүү жөнүндө акт түзөт жана ЖМАНЫ өткөрүүнүн белгиленген тартибин бузган окуучуларды сынактан чыгарып жиберет.

55. Эгерде окуучу ден соолугуна байланыштуу же башка негиздүү себептер менен сынак тапшырмаларын аткарып бүтпөй калса, ал дарсканадан мөөнөтүнөн мурда чыгып кетүүгө укуктуу. Мындай учурларда ПК мүчөлөрү медицина кызматкерин чакырышат, ал негиздүү себептер менен сынакты мөөнөтүнөн мурда аяктоо жөнүндө акт түзөт.

Сынактан четтетүү жана негиздүү себептер менен сынакты мөөнөтүнөн мурда аяктоо жөнүндөгү актылар билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органына жөнөтүлөт.

Жазуу сынак иштерин мөөнөтүнөн мурда аткарып бүткөн окуучулар сынактын аякташын күтпөстөн, иштерин уюштуруучуларга тапшырып дарсканадан чыгып кетүүгө укуктуу.

56. IX жана XI класстарынын окуучулары үчүн ЖМАны оозеки түрдө өткөрүү учурунда курамы 20 адамдан ашык топ эки тайпага бөлүнөт. Мындай учурда ЖМА ошол эле күнү эки нөөмөттө өткөрүлөт. Ар бир тайпага билеттердин толук топтому жана аларга тиркемелер берилет. Эгер бүтүрүүчү биринчи билетке жооп бере албаса, ПК ага экинчи билет алуу укугун берет, бул учурда окуучунун алган баасы бир упайга төмөндөтүлөт.

Оозеки сынактарда жооп берүүгө даярдануу үчүн окуучуга 15-20 мүнөт берилет.

57. Экстернат таризинде окугандар үчүн ЖМА экстернат таризинде мектептик билимге ээ болуу жөнүндө Жободо жана ушул Жободо каралган тартипте жүргүзүлөт. Чет өлкөдө экстернат таризинде мектеп окуучуларынын эл аралык тажрыйба алмашуу долбоору боюнча окугандар үчүн ЖМАны ийкемдүү график боюнча жүргүзүүгө уруксат берилет, бул учурда билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары министрликтен ЖМАны өткөрүүнүн башталышына чейин бир жумадан кеч эмес убакытта кошумча сынак материалдарын суроого тийиш. Сынакты мындай өткөрүүгө негиз болуп окуучулардын окуган жерлеринен Кыргыз Республикасына кеч келиши жана аралык аттестациялардан өтүшү эсептелет.

58. Мамлекеттик аккредитациядан өтпөгөн менчик түрүндөгү жалпы билим берүү уюмунун IX жана (же) XI класстарынын окуучуларына билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары аныктаган башка жалпы билим берүү уюмунда ЖМАны тапшырууга уруксат берилет. Бул учурда билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органы IX жана (же) XI классынын окуучуларынын башка жалпы билим берүү уюмуна которулуу тартибине, ЖМАны өткөрүүгө жана билими тууралуу мамлекеттик үлгүдөгү документтин берилишине көзөмөл жүргүзөт.

59. XI класста математика (алгебра жана талдоонун башталышы) боюнча сынак жазуу материалдарынын варианттары түздөн-түз ЖМА башталаардын алдында лотореяны ойнотуу түрүндө аныкталат.

60. Жазуу сынактарын өткөрүү тартиби министрликтин нускамалык каттарынын негизинде аныкталат. Сынак материалдары менен тааныштыруу (окуп берүү) ПКнын мүчөлөрүнүн катышуусунда сынак башталаардын алдында жүргүзүлөт.

61. IX класста дил баяндын элементтери камтылган баяндамаларга жана математикага (алгебра) 4 астрономиялык саат, комплекстүү жазуу тести (ушул Жобонун 37-пунктуна ылайык) – 1,5 саат бөлүнөт.

Лицейлерде жана жалпы билим берүү уюмдарында математика тереңдетилип окутулган учурларда (математиканы профилдик окутуу) сынакка 5 саат убакыт бөлүнөт.

XI класста эсеге 5 астрономиялык саат, комплекстүү жазуу тестине (ушул Жобонун 38-пунктуна ылайык) – 2 саат, математикага (алгебра жана талдоонун башталышы) – 5 саат, математика (алгебра жана талдоонун башталышы) тереңдетилип окутулган класстарда – 6 саат убакыт бөлүнөт.

62. ЖМАны кайталап өткөрүү жана (же) окуучунун оорусуна байланыштуу которулган мөөнөттөрү жалпы билим берүү үюмдары тарабынан өз алдынча аныкталат. Мындай учурда билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдары тарабынан кошмча сынак материалдарын алууга тапшырык ЖМА башталганга чейин бир жумадан кем эмес убакытта берилет.

63. IX жана (же) XI класстардын окуучулары – окуу-машыктыруу жыйындарынын талапкерлерине, мектеп окуучуларынын эл аралык олимпиадаларынын, республикалык жана эл аралык иш-чаралардын (спорттук мелдештер, сынактар, фестивалдар, кароолор ж.б.) курама командаларына, ошондой эле жашаган жерин өзгөртүүгө байланыштуу республикадан сырткары чыгып кеткен окуучуларга үстүбүздөгү жылдын 15-апрелинен эрте эмес убакытта ЖМАны мөөнөтүнөн мурда өткөрүүгө уруксат берилет.

ЖМАны мөөнөтүнөн мурда өткөрүү жана IX жана (же) XI класстардын окуучуларына ЖМАны тапшырууга укук берүү чечими билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органы тарабынан жалпы билим берүү уюмунун өтүнүч катынын негизинде ЖМАны мөөнөтүнөн мурда өткөрүү зарылдыгын тастыктаган төмөнкү документтер: окуучунун жана анын ата-энесинин (мыйзамдуу өкүлүнүн) арызы, тиешелүү компетенциясы бар мамлекеттик органдын буйругунун (маалымкат), авиабилеттердин, X-XI класстар үчүн ведомосттордун күбөлөндүрүлгөн көчүрмөлөрү, паспорту, негизги жалпы билими тууралуу күбөлүгү, мектептин педагогикалык кеңешинин сунуштамасы жана жалпы билим берүү уюмунун буйругу бар болгон учурда кабыл алынат.

Кыргыз Республикасынын тийиштүү компетенцияга, ыйгарым укукка ээ болгон мамлекеттик органдарынын белгиленген тартиптеги тастыктоочу документтеринин бар болушу гана окуучуларга ЖМАны мөөнөтүнөн мурда тапшыруу укугун берүүгө негиз болот.

64. Кайталануучу ЖМА башка курамдан турган ПК тарабынан өткөрүлөт.

65. Тийиштүү окуу дисциплинасы (тийиштүү окуу дисциплиналары) боюнча үстүбүздөгү окуу жылында кайталанып өткөрүлгөн ЖМАны тапшырууга педагогикалык кеңештин сунуштамасына жана жалпы билим берүү уюмунун буйругуна ылайык IX жана (же) XI класстардын төмөнкү окуучуларына укук берилет:

- ЖМАдан бирден көп эмес «канааттандырарлык эмес» баа алгандар;
- сынакка негиздүү себептер менен келбегендерге (ооруп калгандыгына же тиешелүү документтер менен тастыкталган башка себептерге байланыштуу);
- ЖМАны өтүү учурунда сынак ишин негиздүү себептер менен аткарып бүтпөй калгандарга (ооруп калгандыгына же тиешелүү документтер менен тастыкталган башка себептерге байланыштуу);
- ЖМАны өткөрүүдө белгиленген тартиптин бузулгандыгы жөнүндө фактылар аныкталган учурда ЖМАны өткөрүүдө белгиленген тартиптин бузулушу

тууралуу берген апелляциясы ТК тарабынан канааттандырылып жана алган жыйынтыктары жокко чыгарылган окуучуларга.

66. Орто жалпы билим берүүнүн негизги билим программаларын ийгиликтүү өздөштүргөн, X жана XI класстардын курсу үчүн аныкталган окуу планынын бардык окуу дисциплиналары боюнча чейректтик, жарым жылдык жана жылдык бааларды «5» (эң жакшы) деген баадан кем эмес алган талапкерлер, XI класстын окуучулары, белгиленген тартипте педагогикалык кеңештин сунуштамасынын жана жалпы билим берүү уюмунун буйругунун негизинде «Алтын тамга» тигирлөөсүнө катыша алышат.

67. Ден соолугуна байланыштуу атайын топко киргизилген жана дене тарбия сабагынан бошотулган XI класстын окуучулары сөзсүз түрдө «Алтын тамга» тигирлөөсүнө катышкан учурда, орто билими жөнүндө артыкчылык аттестатын алууга талапкер болууга укуктуу.

68. ЖМАдан өтпөй калган же ЖМАда милдеттүү бирден көп окуу дисциплинасынан (тандоо боюнча предмет) «канааттандырыларлык эмес» жыйынтык алган, же жалпы билим берүү уюму тарабынан аныкталган кошумча мөөнөттүн ичинде ЖМАны кайталап тапшырууда бул сабактардын ичинен бир сабактан «канааттандырыларлык эмес» баа алган IX жана (же) XI класстардын окуучуларына ушул Жободо белгиленген түрдө жана мөөнөттөрдө, бирок 1 жыл өткөндөн эрте эмес кошумча белгиленген мөөнөттө тийиштүү окуу сабактары боюнча ЖМАны тапшырууга укук берилет.

VI. Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелген окуучулар үчүн ЖМАны өткөрүү тартиби

69. Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелген окуучулар үчүн, ошондой эле ден соолугунун абалына байланыштуу үйдө жана билим берүү уюмдарында окугандар, анын ичинде, тиешелүү дарылоо, калыбына келтирүү жана саламаттыгын чыңдоо иш-чаралары өткөрүлгөн санатордук-курорттук, жалпы билим берүү уюмдарында окуган, узак убакыт дарылоого муктаж болгондор үчүн жалпы билим берүү уюму алардын жеке өзгөчөлүгүн эске алуу менен жабдылат.

ЖМАны өткөрүүнүн материалдык-техникалык шарттары бул окуучулардын дарсканаларга, дааратканага жана башка жайларга кирүү жана бул жайларда болуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылат (пандустардын, туткалардын болушу, каалгалардын, лифттердин кенен ачылышы, лифттер жок болгон учурда дарскана биринчи кабатта болушу зарыл; атайын креслолордун жана башка ылайыкталган жасалгалардын болушу).

ЖМАны өткөрүүдө жогоруда көрсөтүлгөн окуучулардын жеке өзгөчөлүгүн эске алуу менен аларга керектүү техникалык жардам көрсөтүп, иш ордун ээлөөгө, ары-бери жүрүүгө, тапшырманы окууга жардам бере турган ассистенттер катышат.

Жогоруда көрсөтүлгөн окуучулар алардын жеке өзгөчөлүгүн эске алуу менен ЖМАны өткөрүү учурунда өзүнө керектүү техникалык каражаттарды пайдаланышат.

70. Ден соолугунун абалы боюнча негизги жана даярдоочу медициналык топторго кирген IX жана (же) XI класстардын окуучулары дене тарбия сабагы боюнча зачетторду тапшырышат, анын жыйынтыктары бул сабак боюнча жыйынтыктоочу бааларды чыгарууда эске алынат. Дене тарбия сабагы боюнча зачеттор сабактан тышкары убакта 14-майдан 25-майга чейин өткөрүлөт.

Зачеттук көнүгүүлөрү боюнча 3 «канааттандыруу эмес» баа алган IX жана (же) XI класстардын окуучулары зачеттон өткөн жок деп эсептелет. Дене тарбия сабагы боюнча кайтадан зачет тапшыруу укугу жалпы билим берүү уюмунун директорунун уруксаты менен ЖМА өткөрүүдөн мурунку же андан кийинки күндөрдө, бирок билими тууралуу документти тапшырган убакытка чейин берилет.

Ден соолугунун абалы боюнча атайын медициналык топторго киргизилген IX жана (же) XI класстардын окуучулары дене тарбия сабагы боюнча зачет тапшырбайт, алардын дене-бой даярдыгы окуу жылынын ичиндеги жетишкендиктеринин негизинде «зачет», «зачет эмес» түрүндө бааланат.

71. IX жана (же) XI класстардын окуучулары бардык окуу сабактары боюнча жылдык баалары дурус «канааттандыраарлык», «жакшы» жана (же) «эң жакшы» болгон учурда ден соолугунун абалына байланыштуу ЖМАны тапшыруудан бошотулат.

72. Окуучуну ЖМАны тапшыруудан бошотуу ата-энесинин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) арызынын негизинде, дарылоо мекемесине караштуу дарыгердик-кеңеш берүү комиссиянын (ДКК) же ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген окуучулар үчүн психологиялык-медициналык-педагогикалык кеңеш берүүнүн (ПМПК) корутундусу көргөзүлгөндө жана ар бир айрым учурда тийиштүү компетенцияга ээ билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органынын уруксаты болгондо гана жүргүзүлөт.

73. ЖМА өткөрүү убагында ооруп калган же негиздүү себептер менен келбеген IX жана (же) XI класстардын окуучуларына педагогикалык кеңештин сунуштамасы жана жалпы билим берүү уюмунун буйругу менен ЖМА өткөрүлгөндөн кийин 5 күн ичинде же күз мезгилинде (5-сентябрга чейин) калтырган сынактарын тапшыруу укугу берилет.

Жазуу сынактары, ушул Жобо менен аныкталган тартипте, билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органынын тапшырыгы менен алынган материалдар боюнча өткөрүлөт.

74. Ооруп калгандыгына байланыштуу 45 же андан ашык күн сабакты калтырган IX жана (же) XI класстардын окуучуларына анын каалоосун (ден соолугунун абалын) эске алуу менен педагогикалык кеңештин сунуштамасы жана жалпы билим берүү уюмунун буйругунун негизинде кийинки окуу жылында кайталап окуу укугу берилет.

75. Негиздүү себеби жок 45 же андан ашык күн сабакты калтырган IX жана (же) XI класстардын окуучуларына педагогикалык кеңештин сунуштамалары жана

жалпы билим берүү уюмунун буйругунун негизинде кийинки окуу жылында кайталап окуу чечими чыгарылат.

76. Күндүзгү-сырттан (кечки) окуу түрүндө IX жана (же) XI класста окуган, баланы багуу боюнча өргүүдө болгон аялдар ЖМАны тапшыруудан бошотулат. Бул учурда сынактан бошотууга негиз болуп аялдар бейтапканасынан алынган маалымкат эсептелет.

77. Акыл-эсинин өнүгүүсү жактан кемтиги бар окуучулар үчүн атайын адистешкен жалпы билим берүү уюмунда ЖМА өткөрүлбөйт. Окутуунун жыйынтыктарын чыгаруу атайын адистешкен жалпы билим берүү уюмдары үчүн каралган жана окуучулардын психикалык-дене-бой өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен түзүлгөн жалпы билим берүү программаларына ылайык жүргүзүлөт.

Акыл-эсинин өнүгүүсү жактан кемтиги бар окуучулар үчүн атайын адистешкен жалпы билим берүү уюмунун IX классында эмгекке үйрөтүү сабагы боюнча бүтүрүү сынагы өткөрүлөт. Бул сынак аңгемелешүү түрүндө өтөт.

Эмгекке үйрөтүү сабагынан жана өндүрүштүк тажрыйба өтүү учурунда жогорку жыйынтыктарды көрсөткөн IX класстын окуучулары жумушчу кесибин боюнча баштапкы разрядды ыйгаруу үчүн сынактарды тапшырууга укук алышат. Бул сынак ишкананын (өндүрүштүн, мекеменин жана башка уюмдардын) квалификациялык комиссиясы тарабынан аңгемелешүү түрүндө кабыл алынат.

78. Кесиптик-эмгекке үйрөтүү боюнча сынак материалдары билим берүү программаларынын талаптарынын алкагында жана балдардын психикалык-дене-бой өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен даярдалып, педагогикалык кеңештин сунуштамасы жана жалпы билим берүү уюмунун буйругу боюнча даярдалат.

79. Теориялык жана практикалык сынактар ар башка күндөрү өткөрүлөт.

VIII. Сынак иштерин текшерүү тартиби жана аларды баалоо

80. Жазуу түрүндөгү сынактык иштерди текшерүү жана аларды баалоо сынак кабыл алынган күндү эске албаганда эки жумушчу күндөн ашпаган убакытта жүргүзүлөт.

81. ЖМАнын жыйынтыктары 5 упайлык система менен бааланат.

82. IX жана (же) XI класстардын окуучуларынын жазуу түрүндөгү сынактык иштерин текшерүү жана оозеки сынактарды кабыл алуу ПК тарабынан жүргүзүлөт. ПК иштерди текшерип бүтпөй калган учурларда, сынактык иштер атайын бөлүнгөн жерде (күйбөгөн сейфте), мектеп директорунун мөөрү басылып, ПК мүчөлөрүнүн кол тамгалары коюлуп сакталат.

83. Жазуу түрүндөгү сынактык иштерди текшерүүнүн тартиби министрликтин нускамалык усулдук катынын негизинде аныкталат.

84. ЖМАнын «2» (канааттандырарлык эмес) жана «5» (эң жакшы) деген баалар коюлган жазуу түрүндөгү сынактык иштерге рецензия жазылат.

85. ПК ар бир окуу сабагы боюнча ЖМАнын жыйынтыктарын карайт жана ушул Жободо каралгандай, аларды бекитүү, өзгөртүү жана (же) жокко чыгаруу тууралуу чечим кабыл алат.

IX жана (же) XI класстардын окуучуларынын жазуу түрүндөгү сынактык иштерин жана (же) оозеки жообун баалоодо ПК мүчөлөрүнүн ортосунда пикир келишпестиктер пайда болгон учурда, маселе көпчүлүк добуш менен чечилет жана протоколдо көпчүлүктүн чечими менен макул болбогон ПК мүчөлөрүнүн өзгөчө пикирлери жазылат.

86. Жыйынтыктоочу бааларды чыгарууда жана бекитүүдө ПК окуучулардын жарым жылдык жана жылдык бааларын, ошондой эле ЖМАдан алынган жыйынтыктарды карайт, бирок бул учурда сынактагыдан жогорураак баа коюлбайт.

Талаш учурларда жана ПК мүчөлөрүнүн ортосунда пикир келишпестиктер жаралган учурларда, окуучулардын жыйынтыктоочу баалары катары ЖМАдан алынган баалар коюлат.

ЖМАдагы IX жана (же) XI класстардын окуучулары «канааттандырарлык эмес» деген баа алган учурда, сынактагыдан жогорураак баа коюлбайт.

ПКнын чечимдери протокол менен бекитилет жана анын мүчөлөрү тарабынан кол коюлат.

87. Окуучулардын жыйынтыктоочу баалары класстык журналга (негизги жалпы билими тууралуу күбөлүктөрдү жана (же) жалпы орто билими тууралуу аттестат берүү китебине, өздүк ишине, ЖМAnын жалпы жыйынтыкталган ведомостко) жазылат.

88. IX жана (же) XI класстардын окуучуларына өзүнүн жазуу сынак ишин текшерүүнүн жыйынтыктары менен таанышууга укук берилет. Окуучуларды сынак ишин текшерүүнүн жыйынтыктары менен тааныштыруу ПКнын төрагасына жүктөлөт.

Жазуу түрүндөгү сынактык ишке коюлган баа менен макул эмес учурда окуучу бир күндүк мөөнөт ичинде ТКга кайрылууга укуктуу.

89. ПК өзүнүн отурумунда ар бир окуу сабагы боюнча ЖМAnын жыйынтыктарын карайт жана ушул Жободо алдын ала караштырылгандай, аларды бекитүү, өзгөртүү жана (же) жокко чыгаруу тууралуу чечим кабыл алат.

IX. Апелляцияларды кабылалуу жана карап чыгуу

90. ТК билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органынын чечими менен бир райондук жана (же) шаардык административдик бирдиктин аймагында түзүлөт. Ведомстволук жана менчик жалпы билим берүү уюмдары үчүн ТК министрликтин чечиминин негизинде түзүлөт.

91. ТК окуучулардын жана алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) ЖМAnы өткөрүүнүн белгиленген тартибин бузуу боюнча маселелерин, ошондой эле коюлган баалар менен макул эместиги жөнүндө арыздарын кабыл алат жана карайт; окуучунун апелляциясын канааттандыруу же четке кагуу жөнүндө чечим кабыл алат; кабыл алган чечим тууралуу арыз берген окуучуга жана (же) анын ата-энесине (мыйзамдуу өкүлдөрүнө), ошондой эле ПКга маалымат берет.

ТКнын иштөө тартиби, курамы жана ыйгарым укуктары билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органы тарабынан ЖМAnын башталышына эки жума калган убакытта аныкталат жана сайтка жайгаштырылат.

ТКнын курамына билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органдарынын өкүлдөрү, директорлор кеңешинин (коллегиясынын), камкордук кеңешинин жана ата-энелер коомчулугунун мүчөлөрү тартылат. ПКнын мүчөлөрү ТКнын курамына кирбейт.

92. ТКнын чечимдери протоколдор менен бекитилет.

93. ТК сынак материалдарынын мазмуну жана түзүмү тууралуу апелляцияларды карабайт.

94.

Апелляцияны кароочурунда баяндалган фактыларды текшерүү тийиштүү сынакты уюштурууга жана (же) өткөрүүгө катышкан, же болбосо апелляция бергенокуучунун сынак ишин мурда текшергана дамдар тарабынан жүргүзүлбөйт.

95. Өз функцияларына таткаруу максатында ТК ыйгарымукуктуу адамдардан жана уюмдардан керектүү документтерге жана маалыматтарга, анын ичинде сынак иштеринин жана оңдоого мүмкүн боло турган кошумча барактарынын көчүрмөлөрүнө, ЖМАны өткөрүүнүн тартибинин сакталышы тууралуу ПКнын текшерүү протоколдооруна сурам жиберет.

96. Апелляцияны кароочурунда ТКнын отурумуна каалоо субоюнча окуучулар жана (же) алардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү), ПК мүчөлөрү, ошондой эле коомдук байкоочулар катыша алат. Апелляцияны кароо адеп-ахлак ченемдерин сактоо менен, тынч жана ак дилдүү жагымдуу жагдайда өткөрүлөт.

97. Окуучу (ушул Жобонун 77-пунктунда көрсөтүлгөндөн тышкары учурларда) ЖМАны өткөрүүнүн белгиленген тартибинин бузулушу жөнүндө арызын тийиштүү окуу предмети боюнча сынак өткөрүлгөн күнү, мектептен чыкпай туруп берет.

98. ЖМАны өткөрүүнүн белгиленген тартибинин бузулушу тууралуу апелляцияда баяндалган маалыматтарды текшерүү максатында билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органы тарабынан ПКнын төрагасынын, окуучу сынак тапшырган учурда ал дарсканада катышпаган программалык камсыздоо боюнча техникалык адистердин, окуучуларга лабораториялык иштерди аткаруу боюнча көрсөтмө берүүчү жана аткарылышын камсыз кылуучу адистердин, коомдук байкоочулардын, укук тартибин коргоону камсыз кылуучу кызматкерлердин, медициналык кызматкерлердин, ошондой эле ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген окуучуларга керектүү техникалык жардам көрсөтүүчү ассистенттердин катышуусунда текшерүү жүргүзүлөт.

Текшерүүнүн жыйынтыктары корутунду түрүндө түзүлөт. Апелляция жана текшерүүнүн жыйынтыктары боюнча корутунду ошол эле күнү ТКга тапшырылат.

ЖМАны өткөрүүнүн белгиленген тартибинин бузулушу тууралуу апелляцияны кароо учурунда ТК апелляция менен бирге текшерүүнүн жыйынтыктары боюнча корутундуну карайт жана төмөнкү эки чечимдин бирин кабыл алат:

- апелляцияны четке кагуу жөнүндө;
- апелляцияны канааттандыруу жөнүндө.

99. Апелляция канааттандырылган учурда, апелляция берилген сынактын жыйынтыктары жокко чыгарылат жана окуучуга ЖМАнын кошумча жүгүртмөсүндө каралган башка күнү тийиштүү окуу предмети боюнча сынак тапшыруу мүмкүнчүлүгү берилет.

100. ЖМАны өткөрүү учурунда окуучу тарабынан белгиленген тартиптин бузулушу тууралуу фактылар аныкталган учурда, билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органы окуучунун ЖМАда тийиштүү окуу сабагы боюнча алган жыйынтыктарын жокко чыгаруу тууралуу чечим кабыл алат.

101. Жазуу түрүндөгү сынак ишине коюлган баа менен макул эместиги тууралуу апелляция тийиштүү окуу предмети боюнча ЖМАнын жыйынтыктары жарыяланган убакыттан баштап бир күндүк мөөнөт ичинде берилет.

Коюлган баа менен макул эместиги тууралуу апелляцияны окуучу түздөн-түз ТКга же белгиленген тартипте ЖМАны тапшырган билим берүү уюмуна берет. Апелляцияны кабыл алган билим берүү уюмунун жетекчиси токтоосуз түрдө аны ТКга жөнөтөт.

102. Коюлган баа менен макул эместиги тууралуу апелляцияны кароо учурунда ТК жалпы билим берүү уюмуна ПКнын сынактык ишин текшерүү протоколдорунун жана апелляция берген окуучу аткарган сынактык иштердин көчүрмөлөрүнө сурам жиберет.

Бул материалдар окуучуга (апелляцияны кароо учурунда катышкан кезде) көрсөтүлөт.

Окуучу (14 жашка чыга элек окуучулар үчүн) ата-энесинин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) катышуусу менен өзү тарабынан аткарылган сынактык ишинин көчүрмөсү көрсөтүлгөндүгүн (апелляцияны кароо учурунда катышкан кезде) жазуу түрүндө тастыктайт.

103. Окуучулардын сынактык иштерин баалоо боюнча талаш маселелер жаралган учурда ТК апелляцияны кароо ишине бул сынактык ишти мурда текшербеген, тийиштүү окуу сабагы боюнча калыс баалоочуларды тартат.

Сынактык ишин текшерүүдө кетирилген каталар жана (же) эреже бузуулар аныкталган учурда, ТК тийиштүү маалыматты эки күндүн ичинде чечим кабыл алуу үчүн билим берүүнү мамлекеттик башкаруу органына жөнөтөт.

104. ТК тарабынан ЖМАны өткөрүү учурунда белгиленген тартиптин бузулушу тууралуу окуучунун апелляциясы канааттандырылган учурда, ПК окуучунун ЖМАда тийиштүү окуу предмети боюнча алган жыйынтыгын жокко чыгаруу, ошондой эле кошумча мөөнөттөрдө ЖМАны тапшырууга укук берүү тууралуу чечим кабыл алат.

105. Окуучунун коюлган баа менен макул эместиги тууралуу апелляциясы ТК тарабынан канааттандырылган учурда, ПК окуучунун ЖМАда алган жыйынтыгын ТКнын протоколдоруна ылайык өзгөртүү тууралуу чечим кабыл алат.

106. ЖМАны өткөрүү учурунда белгиленген тартиптин бузулушу тууралуу апелляцияны ТКэки жумуш күндүн ичинде, ал эми коюлган баа менен макул эместиги тууралуу апелляцияны анын ТКга келип түшкөн күнүнөн баштап төрт жумуш күндүн ичинде карайт.

107. Эгерде тартип бузуулар ушул Жобонун 53-пунктунда көрсөтүлгөн же башка (өздүктүгү аныкталбаган) адамдар тарабынан жүргүзүлсө, анда ПК окуучулардын ЖМАда тийиштүү окуу сабагы боюнча алган жыйынтыгын жокко чыгаруу тууралуу чечим кабыл алат.

Х. Окуучуларды бүтүрүп чыгаруу тартиби.

Билими тууралуу мамлекеттик үлгүдөгү документти жол-жоболоштуруу жана тапшыруу

108. Педагогикалык кеңештин сунуштамаларына ылайык жана жалпы билим берүү уюмунун буйругу менен негизги жалпы билим берүү программаларын толук өздөштүргөн жана ЖМАдан (СТ түрүндөгү ЖМАдан же «Алтын тамга» тестирилөөсүнөн) ийгиликтүү өткөн IX жана XI класстарынын бүтүрүүчүлөрүнө билими тууралуу мамлекеттик үлгүдөгү документ берилет (IX классты аяктаган бүтүрүүчүлөргө – негизги жалпы билими тууралуу күбөлүк; XI класстарынын бүтүрүүчүлөрүнө – жалпы орто билими тууралуу аттестат).

109. Билими тууралуу мамлекеттик үлгүдөгү документ (текстте мындан ары – аттестат жана (же) күбөлүк) катуу отчеттуулук документтери, Кыргыз Республикасынын жекелештирилген документтери болуп саналат.

Билим берүү уюму окуучулардын билим берүү программаларын өздөштүрүү жыйынтыктарынын, ошондой эле бул натыйжалар тууралуу маалыматтардын кагазга түшүрүлгөн жана (же) электрондук түрүндө Кыргыз Республикасынын билим берүү тармагында ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан аныкталган тартипте жекече эсеп жүргүзөт.

110. Билими тууралуу документтерин окуучулар өздөрү окуган жалпы билим берүү уюмунан, анын ичинде дарылоо мекемелеринде болгон бүтүрүүчүлөр окуу сабактары жана ЖМАны тапшыруу уюштурулган жалпы билим берүү уюмдарынан алышат. Мындай бүтүрүүчүлөрдүн билими тууралуу документтерин жол-жоболштурууда алардын дарыланган жериндеги жалпы билим берүү уюмдарынан алган жылдык баалары эске алынат.

111. ЖМАны бир окуу дисциплинасы боюнча тапшыра албай калган IX жана (же) XI класстардын окуучуларына тийиштүү сынак сабагы боюнча баасы жарыялангандан кийин, жеке арызы менен кайрылган учурда аларга ЖМАны кайталап тапшыруу укугу берилет.

112. Негизги жалпы же жалпы орто билим берүүнү аяктабаган, эки же андан көп окуу дисциплинасы боюнча жалпы билим берүү программаларын өздөштүрбөгөн же болбосо ЖМАдан өтпөй калган IX жана (же) XI класстардын окуучуларына жалпы билим берүү уюму тарабынан белгиленген үлгүдөгү маалымкат берилет.

Маалымкатта окуучунун жылдык баалары жана ЖМАдан алган баалары, анын ичинде белгиленген окуу планындагы IX жана (же) XI класстарда окутулган бардык окуу дисциплиналары боюнча алган «канааттандырарлык эмес» баалары да көрсөтүлөт.

Маалымкат алган окуучулар ЖМАны бир жылдан кийин тапшыруу укугуна ээ болот.

113. ЖМАны тапшыруудан ушул Жобонун 71-пунктуна ылайык бошотулган IX жана (же) XI класстардын окуучуларына билими тууралуу документ жылдык бааларынын негизинде берилет.

114. Негизги жалпы билими тууралуу күбөлүккө белгиленген окуу планындагы билим берүүнү II баскычында окутулган бардык окуу сабактары боюнча алган жылдык жана (же) жыйынтык баалары жана ЖМАдан алган баалары коюлат.

Жалпы орто билими тууралуу аттестатка белгиленген окуу планындагы IX жана (же) XI класстарда окутулган бардык окуу дисциплиналары боюнча алган жылдык жана (же) жыйынтыктоочу баалары жана ЖМАдан алган баалары коюлат.

115. Билими тууралуу документте ар бир сабак боюнча баалар сан түрүндө коюлат жана кашаа ичинде сөз менен жазылат: «5» (эң жакшы), «4» (жакшы), «3» (канааттандырарлык).

«Канааттандырарлык эмес» баалары же «окуду» жазуусу болгон окуучуларга билими тууралуу документ берилбейт.

116. Аттестацияланбаган, ден соолугуна байланыштуу денетарбия жана эмгекке үйрөтүү сабактарынан бошотулган IX класстын окуучуларына билими тууралуу документте «бошотулду» деп жазылат.

117. Билими тууралуу документте жалпы билим берүү уюмунун юридикалык аталышына, анын герби түшүрүлгөн мөөрүнө, номерине жана жайгашкан жерине дал келүүчү аталышы көрсөтүлөт.

Билими тууралуу документ эки тилде: кыргыз жана орус тилдеринде түзүлөт.

Билими тууралуу документ кара түстөгү сыя же арип терүүчү түзүлүштөрдүн жардамы менен толтурулат, директор, директордун окуу-тарбия иштери боюнча орун басары, класс жетекчиси жана бүтүрүүчү класстардын мугалимдери (5тен кем эмес мугалим) кол тамгасын коюшат.

Билими тууралуу документ жалпы билим берүү уюмунун герби түшүрүлгөн мөөрү менен күбөлөндүрүлөт. Мөөрдүн тамгалары так, даана, жеңил окулгандай болушу керек. Билими тууралуу документте өчүрүүгө, оңдоого, сөздөрдү кошумча жазууга, чийүүгө жана тилкелерди толтурбай коюуга жол берилбейт.

Бүтүрүүчүнүн аты-жөнү, атасынын аты, туулган жылы, айы жана күнү толук түрдө жана паспортундагы жазмалар менен так шайкештикте жазылат, ал эми паспорту жок бүтүрүүчү болсо, туулгандыгы тууралуу күбөлүктөгү жазмалардын негизинде толтурулат.

118. Жалпы билим берүү уюмунда жаштар жана чоң кишилер үчүн уюштурулган класстардын (тайпалардын) окуучуларынын билими тууралуу документтеринде жалпы билим берүү уюмунун аталышынан кийин «Күндүзгү-сырттан (кечки) окуу түрүндөгү класс (тайпа)» жазмасы жазылат.

Экстернат таризинде билим алган бүтүрүүчүлөргө билими тууралуу документтин оң тарабындагы жогорку бурчунда «Экстернат» жазуусу жазылат.

119. Жалпы орто билими тууралуу аттестатка берилген тиркеме (Жыйынтыктоочу баалардын табели) номерсиз жана сериясыз чыгарылат. Жетишүүнүн жыйынтыктоочу бааларынын табелин толтурууда

«Жыйынтыктоочу баалардын табели» сөздөрүнөн кийин жалпы орто билими тууралуу аттестаттын номерин жана сериясын жазып коюу керек.

120. ЖМАны тапшыруудан бошотулган бүтүрүүчүлөрдүн аттестатынын тиркемесинде жылдык баалары коюлат. Аттестатка тиркемеде «окуучу сынак тапшырган сабактардын аталышы» тилкесинде тиешелүү жазма, мисалы: «ден соолугуна байланыштуу сынактарды тапшыруудан бошотулду» же «(сбактын аталышы) боюнча эл аралык олимпиаданын катышуучусу (республикалык командага талапкер) катары сынактарды тапшыруудан бошотулду» деп жазылат.

121. Жалпы билим берүү уюмунда окуган убакта окуучу мектеп окуучуларынын Республикалык (эл аралык) олимпиадасына катышпаса, аттестатка тиркеменин тиешелүү тилкесинде «катышкан эмес» жазмасы жазылат.

122. Ден соолугуна байланыштуу дене тарбия жана эмгекке үйрөтүү сабактары боюнча ЖМАдан бошотулган IX класстын окуучусуна ушул Жобонун 22-пунктуна ылайык билими тууралуу артыкчылык документи берилет. Ден соолугунун абалы боюнча атайын топко киргизилген жана дене тарбия сабагы боюнча жылдык «зачет» баасына ээ болгон IX класстын окуучусуна ушул Жобонун 22-пунктуна ылайык билими тууралуу артыкчылык документи берилет.

123. Белгиленген окуу планынын окуу дисциплиналарын толугу менен өздөштүрбөгөн жана ушул Жобонун белгиленген талаптарына ылайык ЖМАны тапшырбаган IX жана (же) XI класстардын окуучуларына билими тууралуу документ берилбейт.

XI. Артыкчылык көргөзгөн бүтүрүүчүлөрдү сыйлоо

124. Бир же бир нече предметтерди өздөштүрүүдө өзгөчө жетишкендиктерге жетишкен IX жана (же) XI класстардын окуучулары башка окуу сабактары боюнча жакшы бааларга ээ болгон учурда «Айрым предметтерди өздөштүрүүдөгү өзгөчө жетишкендиктери үчүн» Мактоо баракчасы менен сыйланат.

125. Бүтүрүүчүлөрдү «Айрым предметтерди өздөштүрүүдөгү өзгөчө жетишкендиктери үчүн» Мактоо баракчасы менен сыйлоо чечими педагогикалык кеңеш тарабынан кабыл алынат.

126. Билими тууралуу документи жана «Айрым предметтерди өздөштүрүүдөгү өзгөчө жетишкендиктери үчүн» Мактоо баракчасы бүтүрүүчүлөргө ЖМА аяктагандан кийин салтанаттуу жыйында тапшырылат.

XII. Каржылоо

127. ЖМАнын сынак материалдарын каржылоо министрликтин борборлоштурулган иш-чараларын өткөрүү чыгымдарынын сметасында каралган республикалык бюджеттин каражаттарынын эсебинен, ошондой эле каржылоонун башка булактарынан ишке ашырылат.